

Tükrözés — tudat

A dialektikus materializmus egyik alapvető kérdésével foglalkozik **Katona Péter** *A tükrözési elmélet és a tudat aktivitása* című könyve, amely az Akadémiai Kiadó gondozásában jelent meg.

A szerző — a JATE Filozófiai Tanszékének docense — a polgári filozófiában elterjedt nézetekkel száll vitába, melyek szerint a tükröződési elmélet elmentmond az ember marxi koncepciójának, s ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy már Lenin is felismerte.

A könyv első része azt vizsgálja, hogyan elemezte e kérdést Lenin Materializmus és empiriokritizmus című művében. Megállapítja, hogy e mű gondolatai a megjelenése óta eltelt hetven esztendőben egyre tartalmasabbá váltak, s nemcsak a filozófiai pártok harcában, de a modern filozófia fejlődésében is kiemelkedő szerepet játszott. Ugyanakkor a tükröződési el-

méletnek vannak olyan problémái, amelynek kifejtéséhez a machistákkal folytatott vitában nem volt szüksége.

A szerző a továbbiakban az emberi tudat valóságát felfogó tükröző tevékenységével foglalkozik, abból az alaptételből kiindulva, hogy a megismerési folyamat két oldala, a processzualis és a rezultatív szorosan összetartozik, dialektikus egységet alkot.

Meggyőzően bizonyítja, hogy a tükröződés nem mechanikus, hanem aktív folyamat, amely „a környezet és a gyakorlati tevékenység által determinált sajátos tudati törvényszerűségek alapján megy végbe”.

Katona Péter könyvét első sorban a filozófiával rendszeresen foglalkozó oktatók, hallgatók forgathatják haszonnal, de mivel korunk emberét közelről érintő problémát vizsgál, mindenki számára érdekes munka.

Összefüggések

A Magvető Kiadó „Elvek és utak” sorozatában jelent meg **Vajda György Mihály** professzornak, a JATE Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék vezetőjének, új tanulmánykötete.

Bár a könyv javarészt ismert, folyóiratokban karámban már publikált írásokból tartalmaz, mégis újdonsággal szolgál. Túl azon, hogy érdekes, sokoldalú, tudós-egyniségű mutat be, megismertet a komparatistikával, bepillantást nyújt annak módszereibe.

Nemcsak azzal, hogy a könyv egyik nagy egysége kifejezetten az irodalomtudomány elméleti kérdéseivel foglalkozik, s hogy az utolsó tanulmány címe: Az összehasonlító irodalomtudomány helyzete és távlatai, hanem a konkrét irodalmi anyagok feldolgozásával is.

Kezdjük megszokni, hogy a

hasonló tanulmánygyűjtemények egy korszak irodalmát mutatják be, szerzőjük kutatási területének megfelelően. Vajda György Mihály könyve kivétel; a felvilágosodás problémáit ugyanúgy megtaláljuk benne, mint a dadaizmust, vagy Bertolt Brecht művészetét. Vizsgálatai nem szorítkoznak csupán az irodalomra, a történelem, a zene, a képzőművészet is mindig jelen van. Ebben a komplexitásban, már szinte természetes, hogy bármely nemzeti irodalom jelenségeit kutatja is a szerző, mindig elhelyezi — ha csak egy-egy megjegyzéssel is — a kortárs európai művészetben.

A témák feldolgozásának alapossága a közérthető, élvezetes stílus garancia arra, hogy ezt a könyvet nemcsak a szakemberek, hanem a kívülről érdeklődők is haszonnal forgathatják.

Programozás vegyészeknek

A Fortran programok fizikai, kémiai feladatok megoldása című könyv a napokban jelent meg a Műszaki Könyvkiadó gondozásában. Szerzői **dr. Zalotai Lajos**, **dr. Seres László** és **dr. Fehes Pál**, a JATE Kémiai Tanszékének oktatói. Munkájukban többszáz, különféle helyen publikált és más-más számítógépi nyelven írt programokból válogattak össze mintegy negyvenet, amelyek az egyetemeken oktatott fizikai-kémiai tárgyak legfontosabb fejezeteihez kapcsolódnak. A gyűjteményt a szerzők egységes CBC Fortran nyelvre ültették át, és olyan programokkal egészítették ki, amelyeket már eddig is eredményesen használtak fel reakciókinetikai kutatásokban. Valamennyi programhoz magyarázat készült, amely feltünteti a feladatok megoldásához és a programok felhasználásához szükséges alapismereteket és numerikus módszereket.

Bevezetésként rövid összefoglalást találunk a számítógépi módszerekről általában, illetve

magáról a Fortran nyelvről. Az itt közölt információk alapján a programozásban járatlan olvasók is eredményesen felhasználhatják a könyv programjait. A szerzők szándéka az, hogy a hallgatóknak megmutassák a fizikai-kémia különböző területein a számítógépi programozás fontosságát, az általa szolgáltatott adatok gyors értékelését; illetve segítséget nyújtsanak ahhoz, hogy a vegyészek munkájukban ugyanolyan biztos kézzel nyúljanak a számítógéphez, mint az eddig alkalmazott eszközökhöz.

A könyv magában foglalja azoknak a nehezebb feladatoknak megfelelő programokat is, amelyeket a vegyészhallgatók a fizikai-kémiai, és egyéb laboratóriumi gyakorlatokon végeznek. Ezek eddig hosszadalmas és bonyolult számolásokat tettek szükségessé, amelyek helyett könnyen, eredményesen és főleg gyorsan használhatók fel a szerzők által közölt programok.

— thy —

Klubjaink programjából

JATE-klub:
Március 2.: Disco
Március 3.: Nagy Bandó András humorista estje
Sartre: Zárt tárgyalás — az Egvetemi Színpad előadása
Gyilkosságok péntek este (angol film)
Március 6—8.: Házigazda I.: Sándor György és vendégei
6. „Műszaki hiba” — Vánca István tévékritikus estje
„Nézeteltérítés” — Sándor György humorista műsora
Koródi Gabriella összeállítása a századforduló képeslapjaiból
7. „Lyukasóra” — Sándor György műsora
Makovecz Imre építész és Mezei Gábor belsőépítész kiállítás és előadása
Szigorúan ellenőrzött vonatok (J. Menzel és B. Hrabal csehszlovák filmje)

8. „Egyvégtére két vágta” — Sándor György műsora és egy meglepetés
(A régi igazolványok február 28-ig érvényesek!)

SZOTE-klub:
Március 5.: 19 óra Villon-est — a Szegedi Nemzeti Színház műsora
7.: 19 óra Táncházt
8.: 19 óra SZOTEÁTRUM

TAMÁSI ARON Klub:
Február 23.: 19 óra 30 perc a 100 Fok Celsius együttes koncertje
24.: Disco
26.: 18 óra A Napfizikai kutatások legújabb eredményei — előadó: Márki Zay Lajos, csillagász
28.: 19 óra 30 perc Tarokk Akadémia — dr. Kováts Zoltán vezetésével

Futó György:

Otthon nem voltam

Elmentem, visszatértem.

Csapódott tompán egy ajtó, kinyílt egy másik valahol, napokig rázott a vonat, de otthon nem voltam soha.

Csak az utazás

egy hálókocsi peronján a

Szeretkezők — kincstári

Fehéren, meztelen

mindig volt, aki halni készült,

de gyorsba takarni engem

temetni mégis engem akart.

Nappal beszakadt alkonyat.

Hínárral vergődik a vér.

Szóródnak lyukas fillérek.

Azt mondják nyár lesz.

Nem tudom...

Elmentem, visszatértem.

Otthon nem voltam soha.

Belányi György:

Csillagtör kökereszt

„Röpül, hajóm”
(Ady Endre)

Kitűzött bordák közt csillagtör kökereszt
Mondom mondogatva: asszonyi idő lesz

és öleli álmunkat holdsarló-karral
Bíborló öléből kilóki a hajnal

Napba dobja az éj fekete ingemet
Homlokom fészkeből röppen el integet

szemem madara — pörögnek szárnya alól
pelyhes fiókák: a lányok arca dalol

Fenn messzekéklő verejtékben ring a Nap
Lángol szája a lának vérebe harap

és torkán öklendezik piros forgószél —
Moccan az Anyagban az Idő Térbe ér

s az eszmélet árbócán fölűszó szavak
fehéren ragyogó vitorlát bontanak

míg föld és ég egybehullámzó tengerén
mi úszunk a vers hajóján: a Nap meg én

Fölsír a kihordott Idő Hull a könnye
arcomat mossa vissza asszonyöleibe

Így örvénylik a törvény a jövő felett
Úsznak ellenünkre szigetnyi jéghegyek

Havasok kesztyűjében fáznak a kések —
húsodban beszakadt szájú nevetések!

Szívemig sikló csönd hancúrozik velem
Föltárt ereken hajózik a fegyelem

köröznek köröttem feszes röptű héjak
csapolják a Napba vérem maradékát!

S mi úszunk — A tenger távolabbra ringat
Halaknak áruljuk zengő kínjainkat

Téged kupogtat a pénz! — markodban csörg:
eláruznak ezüstös fényű örömök

s hogy a forradalmat csontokba temesse
gerincre hajlik: simul a Semmi teste!

Ringyót játszik az Idő szigonyos szélben
verssem morzsolgatja tűnő tenyerében

hullámra tört szavak hullnak ujjain át —
Ostyának hidd beszózott nyelved! mondj imát:

hiszekegyet egyenszakállú robotnak!
Atomfelhőben a madarak zokognak

Arcod ázik dallá Torzul másik archoz
Hasában a század hasadt magot hordoz:

Iétünk fölött csattog kioldott fény szárnyal
Fekete szorongás szemez a Halállal

Ember lesz-e ki hamuban várost talál?
És úszunk Hajónk az éjszaka zátonyán

Holdnak sarló karja ölel ki a partra
Levágott álomban mondom mondogatva:

kitűzött bordák között csillagtör kökereszt
asszonyi idő van — vére a vérem lesz

Hévizi Ottó:

Vitézek

A pohár alján lötyöghet
savanyú lé,
ők az élet s halál vize mellé telepedtek.
Néhány kör után
már nem is kell soká' matatni
a régi-régi zsebek mélyén
— lassan az asztalokra
koppan itt is, amott is,
egy-egy szikkadt pogácsa,
amit
nékik süttöttek útravalónak egykor.

Döccen, lódul a szó, tovagördül,
s lekuporodnak
mindnyájan a mesék tüze mellé,
csak szaladjon le a vér
a homlokból a nyelv közepébe,
s tovább!
Míg hős lehet bárki,
ha egy kurta történetre telik,
mit bánja a sok alkalmi Attila
tüdejébe hogyan lopózik
később
az alvadt némulás.

S egyre magasabba szállva,
immár fölöttük bukdácsol a hangjuk
a falhoz hátráljon egészen a csönd!
Haragjuk úgy vergődik:
szinte önhúskba kap,
és még'em lesz soha több,
csak a kétség kényszerű temetése.
Ahol hasítva a lélek,
másokhozajló mondatokból
kell rá puha varrat,
hát magyaráznak sorsról,
csatáról,
szerelemről.
Karjuk néha tompán levegőbe vágdos,
hogy átlátható darabokra szelje
a dohányfüstöt igazuknak

— ha már a sárkány halálos pikkelyein
kibicsaklik a kard.

Mihály András:

Fáradtan

A rózsallat fedőnevű
éjszaka csattanásaitól
már fáradt a képzeletem...

Vakító, hideg
csillagok
torkolatúzei
szanaszét sercegő
tócsákból visszhangzanak
felém, és a Hold akár

[kozmosz]

fénylővedék
verte lyuk,
sárga és szíellel érkező
vércseppet sodor
kezemre.

O, te gyönyörű,
átkarolhatatlanul
szemembe bámuló éj!
Súgód, messze-messze
egy régi álom
már halott —
ismerőseim
nappalok
gőzhajóin
világgá futottak,
szétszórt
szerelmeim
most rájuk várva
szipognak
reggelek hűvös
kikötővárosaiban.

Csupán
én
maradtam
bársony fedezékeid

nyirkos mélyein;
kivárni volt szerelmeim
feltámadását,
magány elől menekülő esték
éjjeli ellentámadását,
hajnalok krémszínű oltárán
reszkető álom-áldozatokat.

Nem, nem!
Hisz hazudsz!
Mégsem maradok, eressz el!

Igazi rózsákra,
fénylő reggelekre vágyik
öleléstől fáradt
képzeletem...